

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت فناوری های نوین

اداره نظام های پرداخت

الزامات و ضوابط حوزه رمزارزها

نسخه ۰,۰

بهمن ماه هزار و سیصد و نود و هفت

شناسنامه سند

نام سند: الزامات و ضوابط فعالیت در حوزه رمزارزها در کشور
نام تهیه‌کننده: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران - معاونت فناوری‌های نوین
طبقه‌بندی: عادی
تاریخ تهیه: ۹۷/۱۱/۸
نسخه: ۰,۰
تعداد صفحات: ۱۳
پیوست و ضمایم: ندارد

کنترل نسخ مستندات

نسخه	موضوع بازنگری	تاریخ بازنگری	تهیه‌کننده
-	-	-	-

حقوق معنوی

این مستند توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه و تنظیم شده است. لذا هر نوع دسترسی یا استفاده از این مستند توسط اشخاص ثالث، تنها با ذکر نام "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" مجاز است.

فهرست مطالب

۴	مقدمه
۵	تعاریف
۷	الزامات حوزه رمزارزهای جهان‌روا
۸	الزامات حوزه عرضه اولیه سکه (ICO)
۱۰	الزامات حوزه رمزارز بانک مرکزی (ملی)
۱۱	الزامات حوزه رمزارز منطقه‌ای
۱۲	الزامات عمومی صرافی‌ها
۱۳	الزامات عمومی کیف پول رمزارزی
۱۳	استخراج (Mining)

مقدمه

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تاکید دارد که گسترش استفاده از رمزارزها تأثیرات بالقوه‌ای بر سیاست‌های پولی و ارزی کشور خواهد داشت و همراه ایجاد فرصت‌های جدید، تهدیدهایی را متوجه عموم مردم و سازمان‌های استفاده‌کننده از آن خواهد نمود. لذا بانک مرکزی ج.ا.ایران به منظور ممانعت از بروز صدمات، حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان و تسهیل کسب و کار در این حوزه، چارچوب اولیه مقررات مرتبط با رمزارزها را که به تصویب شورای پول و اعتبار در مورخ ... رسیده است اعلام می‌نماید.

بانک مرکزی بنابر وظایف مشخص شده در حوزه پولی و بانکی، برای آن بخش از حوزه‌هایی که می‌توانند بر سیاست‌های پولی و مالی کشور تاثیرگذار باشد، سیاست‌های مربوطه را در این سند تدوین نموده است. این حوزه‌ها شامل و نه محدود به موارد زیر است:

الف. عرضه اولیه سکه (ICO)

ب. صرافی‌های رمزارزی و سامانه‌های مرتبط

ج. کیف پول رمزارزی

د. استخراج رمزارز

الزامات این سند، با توجه به شرایط کنونی کشور در حوزه پولی و بانکی تدوین شده است. همچنین با توجه به نو بودن این فناوری، بانک مرکزی رصد مستمر این حوزه را در دستور کار دارد و با توجه به بازخورد دستورالعمل‌ها و تحولات موثر در این حوزه، در بازه‌های شش ماهه نسبت به بازنگری در مقررات و اطلاع رسانی اقدام خواهد نمود. با توجه به دامنه وسیع تاثیر حوزه رمزارزها و ریسک‌های مربوطه، ضروری به نظر می‌رسد که سایر نهادهای مرتبط نیز نسبت به صدور دستورالعمل و سیاست‌گذاری خصوصا" در حوزه‌های قوانین حقوقی، قضایی و راهبری بازار سرمایه اقدام نمایند. بانک مرکزی به عموم مردم یادآور می‌شود که در زمان خریدوفروش، نگهداری و یا معامله رمزارزها، از تمامی مخاطرات آگاهی کامل یافته و به هشدارهای بانک مرکزی ج.ا.ایران توجه نمایند.

تعاریف

- **رمزارز**: رمزارز یک نوع دارایی مالی است که بر بستری دیجیتال، غیر متمرکز و شفاف به نام زنجیره‌بلوک^۱ موجودیت می‌یابد. این دارایی‌ها می‌توانند در شرایطی کارکرد پولی بخود بگیرند. از دیدگاه بانک مرکزی ج.ا. ایران، رمزارزها در طبقه بندی زیر تعریف شده اند:
 - **رمزارز جهان‌روا**: رمزارزی است که بهره‌برداری از آن و تبادلش محدود به هیچ جغرافیای خاصی نبوده و توسط عموم مردم دنیا بر بستر اینترنت قابل دسترس است. این نوع رمزارز بر دو گونه‌ی بدون پشتوانه دارایی و با پشتوانه دارایی وجود دارد. گونه بدون پشتوانه قابلیت استخراج توسط عموم مردم را داراست و از انواع معروف آن می‌توان به بیت‌کوین^۲ و اتریوم^۳ اشاره نمود. گونه دوم توسط یک شخص حقیقی یا حقوقی و به پشتوانه‌ی یک دارایی مشهود یا نامشهود صادر می‌شود و قابلیت استخراج توسط عموم مردم را ندارد و از انواع معروف آن می‌توان به ایکس آر پی^۴ و تتر^۵ اشاره نمود.
 - **رمزارز بانک مرکزی (ملی)**^۶ (CBCC): شکل الکترونیک همان پولی است که توسط بانک مرکزی خلق و صادر می‌شود و قابلیت آن را دارد که منطبق بر اصول رمزنگاری، در یک بستر توزیع شده و بصورت فرد به فرد بدون دخالت هیچ نهاد واسطه پرداخت تبادل شود. این نوع رمزارز به پشتوانه پول ملی کشور (ریال) صادر می‌شود.

^۱ Blockchain

^۲ Bitcoin

^۳ Ethereum

^۴ XRP

^۵ Tether

^۶ Central Bank Crypto-Currency

- **رمزارز منطقه‌ای:** رمزارزی است که به پشتوانه یک دارایی مورد توافق در یک پیمان چندجانبه‌ی پولی بین چند کشور و با هدف تسهیل و تسریع تبادلات تجاری بین آن کشورها صادر و استفاده می‌شود.
- **رمزارز حاصل از عرضه اولیه سکه/توکن (ICO):** کلمه‌ی ICO مخفف Initial Coin Offering است و به فرآیندی اشاره می‌کند که طی آن، شخصی حقیقی یا حقوقی در داخل کشور اقدام به صدور رمزارز یا توکن دیجیتال جدید نموده و چندین واحد از آن را با اهدافی مانند تامین سرمایه، در اختیار سرمایه‌گذاران می‌گذارد. این نوع رمزارز می‌تواند به دو صورت بدون پشتوانه دارایی یا با پشتوانه صادر شود.
- **توکن:** یک موجودیت دیجیتال که یک ارزش مجازی یا واقعی را نمایندگی می‌کند. در این مستند توکن معادل یک رمزارز جدید حاصل از ICO در نظر گرفته می‌شود.
- **کیف پول رمزارزی:** نرم‌افزار، سخت‌افزار یا برنامه کاربردی است که وظیفه نگهداری و ذخیره رمزارز کاربران را بر عهده دارد. نحوه‌ی کارکرد این کیف مبتنی بر اصول رمزنگاری است. این کیف پول‌ها می‌توانند به صورت برخط (آنلاین) و یا برون خط (آفلاین) در اختیار کاربر قرار گیرند.
- **صرافی رمزارزی:** نهادی است که وظیفه تبدیل رمزارز کاربران به سایر رمزارزها، پول ملی کشور یا سایر ارزهای رایج دنیا و برعکس را بر عهده دارد.
- **استخراج (Mining):** فرآیندی است که در آن تراکنش‌های رمزارزهای جهان روا، مورد تایید کاربران مشخص شبکه قرار گرفته و به دفتر زنجیره بلوک افزوده می‌شود. در ازای انجام این فرآیند کاربر می‌تواند علاوه بر دستمزد، مقدار مشخصی از رمزارز را نیز ایجاد (خلق) و تصاحب کند. این فرآیند معمولاً نیاز به هزینه‌های سخت افزاری و نرم افزاری قابل توجهی دارد.

الزامات حوزه رمزارزهای جهان‌روا

- **صدور و انتشار** این نوع رمزارزها در اختیار توسعه‌دهندگان آن است و بانک مرکزی در این زمینه امکان پذیرش نقش و مسئولیتی ندارد.
- استفاده از رمزارزهای جهان‌روا به عنوان **ابزار پرداخت** در داخل کشور ممنوع است.
- رمزارزهای جهان‌روا تنها در صرافی‌هایی که مقررات آن در بخش الزامات عمومی صرافی‌ها آورده شده است، قابل خرید و فروش و **تبادل** هستند.
- توسعه **کیف پول رمز ارزی** برای رمزارزهای جهان‌روا با در نظر گرفتن مقررات بخش کیف‌پول رمزارزی، برای اشخاص حقیقی و حقوقی بلامانع است.
- در حال حاضر **استخراج** رمزارزهای جهان‌روا در کشور به عنوان یک صنعت در نظر گرفته شده و مقررات‌گذاری در این حوزه از حیطة وظایف و نظارت بانک مرکزی خارج است.

الزامات حوزه عرضه اولیه سکه/توکن (ICO)

- توسعه کیف پول رمزارزی برای نگهداری توکن‌ها با در نظر گرفتن مقررات بخش کیف پول، بلامانع است.
- از دیدگاه بانک مرکزی توکن دارای پشتوانه به چهار دسته زیر تقسیم می‌شوند:
 - توکن با پشتوانه ریال
 - توکن با پشتوانه طلا و سایر فلزات گران‌بها
 - توکن با پشتوانه ارز (دلار، یورو و غیره)
 - توکن با پشتوانه سایر دارایی‌های مشهود و غیرمشهود
- الزامات حوزه عرضه اولیه توکن با پشتوانه ریال، شامل موارد زیر می‌باشد:
 - انتشار توکن با پشتوانه ریال تنها در کنترل و اختیار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.
 - توکن با پشتوانه ریال تنها در بانک‌های مجاز و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قابل تبادل است.
 - توکن با پشتوانه ریال می‌تواند به عنوان ابزار پرداخت در کشور مورد استفاده قرار گیرد.
 - توکن با پشتوانه ریال قابلیت استخراج ندارد.
- الزامات حوزه عرضه اولیه توکن با پشتوانه طلا و فلزات گران‌بها، شامل موارد زیر می‌باشد:
 - انتشار توکن با پشتوانه طلا و سایر فلزات گران‌بها پس از اخذ مجوز بانک مرکزی و با ضمانت بانک‌های کشور مجاز است.
 - توکن با پشتوانه طلا و فلزات گران‌بها در بانک‌های مجاز و صرافی‌ها که مقررات آن در بخش صرافی‌ها آورده شده است، قابل تبادل است.
 - استفاده از توکن با پشتوانه طلا و فلزات گران‌بها به عنوان ابزار پرداخت در کشور ممنوع است.
 - توکن با پشتوانه طلا و فلزات گران‌بها قابلیت استخراج ندارد.

- الزامات حوزه عرضه اولیه توکن با پشتوانه ارز، شامل موارد زیر می باشد:
 - انتشار توکن با پشتوانه ارز تنها در انحصار بانک‌های دارای مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.
 - توکن با پشتوانه ارز در بانک‌های مجاز و صرافی‌ها که مقررات آن در بخش صرافی‌ها آورده شده است، قابل **تبادل** است.
 - استفاده از توکن با پشتوانه ارز به عنوان **ابزار پرداخت** در کشور ممنوع است.
 - توکن با پشتوانه ارز قابلیت **استخراج** ندارد.
- الزامات حوزه عرضه اولیه توکن با پشتوانه سایر دارایی‌های مشهود و غیرمشهود، شامل موارد زیر می باشد:
 - انتشار توکن با پشتوانه سایر دارایی‌ها از حیثه نظارت و اختیارات بانک مرکزی خارج بوده و تابع قوانین بورس جمهوری اسلامی ایران خواهد بود. مقررات در این حوزه با محوریت سازمان بورس و اوراق بهادار و با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تدوین و ابلاغ خواهد شد.
 - توکن با پشتوانه سایر دارایی‌ها در بورس کالا و اوراق بهادار، قابل **تبادل** است.
 - استفاده از توکن با پشتوانه سایر دارایی‌ها به عنوان **ابزار پرداخت** در کشور ممنوع است.
 - توکن با پشتوانه سایر دارایی‌ها قابلیت **استخراج** ندارد.
- الزامات حوزه عرضه اولیه توکن بدون پشتوانه، شامل موارد زیر می باشد:
 - **انتشار** توکن بدون پشتوانه از حیثه وظایف بانک مرکزی خارج بوده و تابع قوانین بورس جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.
 - توکن بدون پشتوانه در بورس کالا و اوراق بهادار، قابل **تبادل** است.
 - استفاده از توکن بدون پشتوانه به عنوان **ابزار پرداخت** در کشور ممنوع است.
 - مقررات‌گذاری در حوزه استخراج توکن‌های بدون پشتوانه، از حیثه وظایف و نظارت بانک مرکزی خارج است.

الزامات حوزه رمزارز بانک مرکزی (ملی)

- انتشار رمزارز ملی تنها توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجاز است.
- رمزارز ملی تنها در بانک‌های مجاز و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قابل تبادل است.
- رمزارز ملی می‌تواند به عنوان ابزار پرداخت در کشور مورد استفاده قرار گیرد.
- رمزارز ملی قابلیت استخراج ندارد.

الزامات حوزه رمزارز منطقه‌ای

- انتشار رمزارز منطقه‌ای تنها در انحصار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.
- رمزارز منطقه‌ای، در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک‌های مجاز و و صرافی‌ها که مقررات آن در بخش صرافی‌ها آورده شده است قابل تبادل است.
- رمزارز منطقه‌ای می‌تواند به عنوان ابزار پرداخت در کشور مورد استفاده قرار گیرد.
- رمزارز منطقه‌ای قابلیت استخراج ندارد.

الزامات عمومی صرافی‌ها

- هیچگونه تضمینی از سوی بانک مرکزی در زمینه تایید اصالت رمزارزها وجود ندارد و بانک مرکزی برای مدیریت و ثبات قیمت آنها هیچ گونه مکانیزمی اعمال نمی‌کند.
- ریسک تمامی معاملات و خطرات ناشی از سرمایه‌گذاری در این حوزه تماماً با خود سرمایه‌گذاران خواهد بود.
- صرافی‌های دارای مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، پس از احراز شرایطی که توسط بانک مرکزی اعلام می‌گردد، مجاز به ارائه خدمات صرافی رمزارزی می‌باشند.
- بانک مرکزی امکان اعطای مجوزهای جدید صرافی رمزارزی را (در زمان مقتضی) بررسی نموده و نتایج آن را به اطلاع عموم خواهند رساند.
- مسئولیت صحت عملکرد پلتفرم صرافی‌ها و تضمین ملاحظات امنیتی آن بر عهده مالکان صرافی خواهد بود و در صورت هرگونه نقض امنیتی پلتفرم، صرافی مذکور موظف به پرداخت خسارت به کاربران می‌باشند.
- فهرست رمزارزهای قابل مبادله در صرافی‌های رمزارزی، توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین و در بازه‌های سه ماهه به صرافی‌های رمزارزی ابلاغ خواهد شد.
- صرافی‌های رمزارزی ملزم به رعایت قوانین مبارزه با پولشویی و شناسایی مشتریان (KYC) خواهند بود. خرید و فروش رمزارز به صورت فردی تنها در صورت احراز کامل هویت و ردوبدل شدن اطلاعات هویتی و اسناد و اطلاعات مربوط به منشأ منابع مالی یا رمزارز مجاز است.
- صرافی‌های رمزارزی موظف هستند تا کلیه اطلاعات مربوط به خریدوفروش، مشتریان و همچنین دلایل و منشأ معاملات را ثبت و در صورت درخواست در اختیار بانک مرکزی قرار دهند.
- سقف تبدیل ریال به رمزارزها و بالعکس، در صرافی‌های مجاز تابع مقررات عمومی قوانین ارزی کشور خواهد بود.

الزامات عمومی کیف پول رمزارزی

- نگهداری رمزارزها توسط اشخاص حقیقی و حقوقی تابع مقررات عمومی قوانین ارزی است.
- مسئولیت انتخاب ابزارهای نگهداری رمزارزها و تأمین امنیت آن با خود اشخاص است و بانک مرکزی هیچ ابزار یا کیف پول رمزارزی را توصیه یا تضمین نمی‌کند.
- کارکرد کیف پول رمزارزی تنها محدود به ذخیره و انتقال رمزارز خواهد بود و تعبیه راهکارهای خرید کالا یا خدمات و ارائه خدمات ارزش افزوده در داخل کشور با استفاده از رمزارزها در کیف‌پول‌های رمزارزی ممنوع می‌باشد.

استخراج (Mining)

- با توجه به رصد انجام شده در حوزه استخراج رمزارزها و تاثیرات فعلی آن در نظام پولی و بانکی کشور، در حال حاضر استخراج رمزارزها در کشور به عنوان یک صنعت در نظر گرفته شده است، لذا مقررات‌گذاری در این حوزه از حیطة وظایف و نظارت بانک مرکزی خارج است.